

ناسخ التواریخ

زندگانی امام علیؑ

جلد دوم
کتاب صفین ۱

تألیف

محمد تقی لسان الملک سپهر

به اهتمام

جمشید کیان فر

انتشارات سامیر

۵۰۲

سپهر، محمدتقی بن محمدعلی، ۱۲۱۶ - ۱۲۹۷ ق
ناسخ التواریخ: زندگانی امام علی (ع) / تألیف میرزا محمدتقی لسان الملک سپهر؛ به اهتمام
جمشید کیان فر. -- تهران: اساطیر، ۱۳۸۶.
۷ جلد. (انتشارات اساطیر، ۵۰۲)

ISBN 964-331-413-8

ISBN 964-331-788-0 (دوره)

مندرجات ج ۲: کتاب صفین ۱
فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
۱. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ه. ق. ۲. اسلام -- تاریخ. الف.
کیان فر، جمشید، ۱۳۳۰ - ، مصحح. ب. عنوان.
۲ ن ۲ س / ۳۴ / ۳۷ BP ۲۹۷/۹۵۱
کتابخانه ملی ایران ۱۳۸۶
۱۱۳۶۴۲۲

این کتاب با حمایت معاونت فرهنگی وزارت ارشاد اسلامی چاپ شده است.

آرشیو ملی

ناسخ التواریخ: زندگانی امام علی (ع): کتاب صفین ۱
تألیف: محمدتقی لسان الملک سپهر
به اهتمام: جمشید کیان فر
چاپ اول: ۱۳۸۶
حروفچینی: نصیری
لیتوگرافی و چاپ: دیبا
تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۱-۴۱۳-۸
حق چاپ محفوظ است.

نشانی: میدان فردوسی، اول ایرانشهر، ساختمان ۱۰

تلفن: ۸۸۳۰۰۱۴۸، ۸۸۲۱۴۷۳، ۸۸۳۰۱۹۸۵ نمابر: ۸۸۳۰۱۹۸۵

فهرست مطالب

۲۲۷	مقدمه مؤلف
۲۲۹	نامه علی (ع) به کوفه
۲۳۱	خطبه علی (ع) در کوفه
۲۳۳	علی (ع) و مالک بن حبیب یربوعی
۲۳۳	علی (ع) و ابوبرده بن عوف الازدی
۲۳۴	منزلی که علی (ع) در کوفه اختیار کرد
۲۳۵	مکالمه علی (ع) با سلیمان بن صُرد خزاعی
۲۳۶	آمدن سعید بن قیس نزد علی (ع)
۲۳۶	نکوهش علی (ع) بر اشراف کوفه
۲۳۷	اشعار شَنّ بن عبدالقیس
۲۳۹	خطبه علی (ع) در روز جمعه در کوفه
		مأمور فرمودن علی (ع) عمال و حکام خویش را در بلاد و امصار عرب و عجم در سال
۲۴۰	سی و ششم هجری
۲۴۴	حکومت اشتر در جزیره و رزم او با ضحاک
۲۴۶	اشعار ابن خریم اسدی
۲۴۷	گفتگوی علی (ع) با نرسی
۲۴۸	آغاز مخالفت معویه در ایام خلافت علی (ع)
۲۵۰	مکتوب مروان به معاویه
۲۵۲	نامه مروان به معاویه بعد از قتل عثمان
۲۵۳	مکتوب معاویه به طلحه
۲۵۴	مکتوب معاویه به زبیر
۲۵۶	نامه معاویه به مروان
۲۵۷	نامه معاویه به سعید بن العاص

- ۲۵۸..... مکتوب معویه به عبدالله بن عامر
- ۲۶۰..... نامه معویه به ولید بن عقبه.....
- ۲۶۱..... مکتوب معویه به یعلی بن امیّه.....
- ۲۶۳..... جواب مکتوب از مروان به معویه.....
- ۲۶۵..... جواب مکتوب معویه از عبدالله بن عامر.....
- ۲۶۷..... جواب مکتوب معویه از ولید بن عقبه.....
- ۲۶۹..... جواب مکتوب معویه از یعلی بن منیه.....
- ۲۷۰..... جواب مکتوب معویه از سعید بن عاص.....
- ۲۷۲..... آغاز رسل و رسایل در میان علی (ع) و معویه بن ابی سفیان.....
- ۲۷۲..... مکتوب علی (ع) به معاویه.....
- ۲۷۵..... رسالت مرد عبسی به کوفه.....
- ۲۷۷..... سفر مرد عراقی به شام.....
- ۲۷۸..... قصیده خفاف.....
- ۲۸۱..... طلب فرمودن علی (ع) فرمانگزاران ممالک را از بلاد و امصار.....
- ۲۸۵..... شعر جریر بن عبدالله بجلی.....
- ۲۸۶..... طلب نمودن علی (ع) اشعث بن قیس را از آذربایجان.....
- ۲۸۹..... اشعار سکونی.....
- ۲۹۰..... اشعار اشعث بن قیس.....
- ۲۹۱..... دعوت احنف بن قیس قبایل را به خدمت علی (ع).....
- ۲۹۳..... رسالت جریر بن عبدالله البجلی از جانب امیرالمؤمنین (ع) به نزدیک معویه.....
- ۲۹۸..... خطبه معویه بر شامیان.....
- ۳۰۰..... اشعار معویه.....
- ۳۰۲..... طلب کردن معویه بن ابی سفیان عمرو بن العاص را از فلسطین به شام.....
- ۳۰۴..... جواب مکتوب معویه از عمرو بن العاص.....
- ۳۰۸..... انفاق علی (ع) انگشتر را در رکوع.....
- ۳۱۰..... مکتوب معویه به عمرو عاص.....
- ۳۱۱..... مشورت عمرو عاص با پسرهای خود.....

- رسیدن عمرو بن عاص به نزد معویه ۳۱۴
- اشعار عتبه بن ابی سفیان ۳۱۷
- تفویض معویه مصر را به عمرو عاص ۳۱۷
- اشعار علی (ع) در نکوهش عمرو عاص ۳۱۹
- طلب کردن معویه، شرحبیل بن السمط را برای اعداد جنگ با امیرالمؤمنین (ع) ۳۲۲
- اشعار عیاض الثُمالی در نکوهش شرحبیل ۳۲۴
- اشعار جریر بن عبدالله در حق شرحبیل ۳۲۷
- ترغیب شرحبیل معویه را به جنگ علی (ع) و کلمات جریر بن عبدالله با او ۳۲۹
- مکتوب امیرالمؤمنین علی (ع) به جریر بن عبدالله ۳۳۰
- اشعار ولید بن عقبه در تحریض معویه ۳۳۱
- فرستادن معویه، شرحبیل را به بلاد شام ۳۳۳
- اشعار نجاشی در نکوهش شرحبیل ۳۳۴
- اشعار پسر مغیره بن احنس ۳۳۵
- مکتوب علی (ع) به جریر بن عبدالله ۳۳۵
- مکتوب معویه در جواب نامه علی (ع) ۳۳۶
- مراجعت جریر بن عبدالله از شام و احتجاج اشتر با او ۳۳۸
- اشعار اشتر در نکوهش جریر بن عبدالله ۳۴۰
- اشعار سکونی ۳۴۰
- کتاب علی (ع) به معویه ۳۴۱
- اشعار عبدالله بن ابی رافع ۳۴۳
- رسالت اصبع بن نباته به شام ۳۴۴
- ذکر خویش نویسان که از صدر اسلام الی زماننا هذا به حسن خط معروف بوده‌اند ۳۴۵
- جواب نامه علی (ع) که معویه به صحبت اصبع بن نباته باز فرستاد ۳۴۷
- کتاب علی (ع) به معویه ۳۴۸
- مکاتبه معویه با مردم مکه و مدینه و اصحاب رسول خدا در تحریض ایشان
- به خصومت علی (ع) ۳۵۰
- جواب نامه معویه از مردم مدینه ۳۵۱

- ۳۵۳ نامه معویه به عبدالله بن عمر
- ۳۵۶ مکتوب معویه به سعد وقاص
- ۳۵۶ جواب مکتوب معویه از سعد وقاص
- ۳۶۰ مکتوب معویه به محمد بن مسلمه
- ۳۶۱ جواب مکتوب معویه از محمد بن مسلمه
- ۳۶۲ بدگفتن اسود بن عرفجه به معویه
- ۳۶۳ نامه سعید بن قیس به شرحبیل
- ۳۶۵ آمدن عبیدالله بن عمر بن الخطاب به نزد معویه بن ابی سفیان
- ۳۶۸ آمدن حجاج بن خزیمه نزد معویه
- ۳۶۹ اشعار معویه در مرثیه عثمان
- بیعت گرفتن معویه از مردم شام به خلافت خود و خونخواهی عثمان از
- ۳۷۱ علی مرتضی
- ذکر رسالت ابو مسلم خولانی از جانب معویه به نزد علی (ع) و ارسال مکاتیب
- از جانبین
- ۳۷۵ مکتوب معویه به علی (ع)
- ۳۷۶ جواب مکتوب معویه از علی (ع)
- ۳۷۸ نامه معویه به علی (ع)
- ۳۸۵ جواب مکتوب معویه از علی (ع)
- ۳۸۹ مکتوب علی (ع) به معاویه
- ۳۹۶ جواب مکتوب علی (ع) از معاویه
- ۳۹۸ مکتوب امیرالمؤمنین علی (ع) به معویه
- ۳۹۸ مکتوب معویه به علی (ع)
- ۳۹۹ مکتوب علی (ع) به معویه
- ۴۰۰ مکتوب معویه به علی (ع)
- ۴۰۱ مکتوب علی (ع) به معاویه
- ۴۰۱ مکتوب معویه به علی (ع)
- ۴۰۱ مکتوب علی (ع) به معویه
- ۴۰۲ مکتوب معاویه به علی (ع)
- ۴۰۳ مکتوب علی (ع) به معاویه

- ۴۰۴.....مکتوب معاویه به علی (ع)
- ۴۰۷.....مکتوب علی (ع) به معاویه
- ۴۱۰.....لشکرآرائی معاویه به عزم مبارزت با امیرالمؤمنین علی (ع)
- ۴۱۵.....کلمات هاشم بن عتبّه
- ۴۱۶.....کلمات عمار یاسر
- ۴۱۶.....کلمات قیس بن سعد
- ۴۱۷.....کلمات سهل بن حنیف
- ۴۱۷.....تعرض اربد با علی (ع)
- ۴۱۸.....کلمات اشتر نخعی
- ۴۱۹.....اعتراض عبدالله بن المعتم و حنظله بن ربیع تمیمی
- ۴۱۹.....کلمات علی (ع)
- ۴۲۱.....فرار حنظله بن ربیع و عبدالله بن معتم به نزد معاویه
- ۴۲۲.....کلمات عدی بن حاتم
- ۴۲۳.....کلمات زید بن حصین طائی
- ۴۲۳.....کلمات ابوزیب بن عوف
- ۴۲۴.....کلمات یزید بن قیس
- ۴۲۴.....کلمات زیاد بن نصر
- ۴۲۵.....کلمات عبدالله بن بدیل
- ۴۲۵.....سب اصحاب علی (ع) معاویه را
- ۴۲۷.....طلب فرمودن امیرالمؤمنین علی (ع) عمال خویش را از بلاد و امصار
- ۴۲۷.....مکتوب علی (ع) به مخنف بن سلیم
- ۴۲۹.....کتاب علی (ع) به ابن عباس
- ۴۳۰.....کتاب علی (ع) به اسود بن قطنه
- ۴۳۱.....کتاب علی (ع) به عبدالله بن عامر
- ۴۳۲.....مکتوبات علی (ع) به عبدالله بن عباس
- ۴۳۴.....نصیحت علی (ع) به عبدالله بن عباس
- ۴۳۵.....نامه علی (ع) به امرای ثغور و جیوش

- ۴۳۶..... مکتوب علی (ع) به امرای خراج
- ۴۳۸..... کتاب علی (ع) به امرای بلاد
- ۴۳۹..... کتاب علی (ع) به معویه
- ۴۴۲..... نامه علی (ع) به عمروعاص
- ۴۴۳..... جواب نامه علی (ع) از عمروعاص
- ۴۴۳..... گفتگوی زیاد بن نصر با عبدالله بن بُدیل
- ۴۴۴..... سخن هاشم بن عتبّه
- ۴۴۵..... خطبه علی (ع) در ترغیب مردم به جهاد
- ۴۴۶..... خطبه امام حسن (ع) در ترغیب مردم به جهاد
- ۴۴۹..... اختلاف گروهی در عزیمت با علی (ع)
- ۴۴۹..... فرستادن علی (ع) باهلیمان را به دیلم
- ۴۵۰..... طلب فرمودن علی (ع) عبدالله بن عباس را از بصره
- ۴۵۱..... مکتوب محمد بن ابی بکر به معاویه
- ۴۵۲..... جواب مکتوب محمد بن ابی بکر از معاویه
- سفر کردن علی (ع) از کوفه به نخيله به عزم تسخیر شام و مقاتلت با معویه
- ۴۵۷..... بن ابی سفیان در سال سی و ششم هجری
- ۴۶۰..... نصیحت علی (ع) به زیاد بن نصر و شریح بن هانی
- ۴۶۱..... مکتوب علی (ع) به زیاد بن نصر و شریح بن هانی
- ۴۶۳..... مکتوب علی (ع) به امرای لشکر
- ۴۶۵..... مکتوب امیرالمؤمنین (ع) به لشکریان
- ۴۶۶..... تحقیق پیرامون قبر یهودا
- رسیدن سیدالتابعین اویس قرنی در حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در سال
- ۴۶۷..... سی و ششم هجری
- ۴۷۱..... خطبه معاویه بر مردم شام
- بیرون آمدن علی (ع) از نخيله به جانب شام روز چهارشنبه پنجم شوال در سال
- ۴۷۳..... سی و ششم هجری
- ۴۷۳..... خطبه علی (ع) هنگام رفتن به شام

- سخن معقل بن قیس ۴۷۴
- خطبه علی (ع) از غضب حق او ۴۷۴
- رسیدن علی (ع) به زمین و کریلا و گریستن بر سیدالشهداء در سال
سی و ششم هجری ۴۸۰
- خبر نصر بن مزاحم در ورود علی (ع) به کریلا ۴۸۳
- اختلاف در ریاست قبیله کنده و ربیعہ ۴۸۵
- تدبیر معاویه در رنجش اشعث از علی (ع) ۴۸۷
- معجزه علی (ع) در ظاهر کردن چشمه آب ۴۹۱
- آوردن راهب کتاب خط عیسی (ع) را به نزد علی (ع) ۴۹۲
- مکتوب علی (ع) به معاویه و جواب او به شعر ۴۹۶
- مکتوب علی (ع) به معاویه ۴۹۹
- مکتوب معاویه به علی (ع) ۵۰۵
- مکتوب علی (ع) به معاویه ۵۰۷
- قصه هشام بن عبدالملک با مردی از مشایخ عرب ۵۰۹
- عبور فرمودن علی (ع) از پل رقه به جانب شام در سال سی و ششم هجری ۵۱۳
- خطاب امیرالمؤمنین علی (ع) با مالک اشتر ۵۱۵
- مکتوب علی (ع) به زیاد بن نصر و شریح بن هانی ۵۱۶
- ابتدای مبارزت و مقاتلت لشکر امیرالمؤمنین و سپاه شام به دست اشتر نخعی
و ابوالاعورالسلمی در سال سی و ششم هجری ۵۱۹
- ورود امیرالمؤمنین علی (ع) در صفین در سال سی و ششم هجری ۵۲۲
- مکتوب علی (ع) به معاویه به ارجوزه و شعر ۵۲۴
- پند و اندرز علی (ع) به سپاه قبل از جنگ ۵۲۵
- ذکر احوال زید بن مهلهل معروف به زیدالخیل ۵۲۷
- رسالت صعصعه بن صوحان و شیب بن ربیع از جانب امیرالمؤمنین (ع) به
سوی معاویه در سال سی و ششم هجری ۵۳۱
- خطبه محمد بن حنفیه ۵۴۰
- خطبه مالک اشتر در تحریض لشکر ۵۵۵

- ۵۵۸..... بیرون شدن محمد بن مخنف به جنگ.
- ۵۵۹..... رسول فرستادن معاویه نزدیک علی (ع) در طلب آب در سال سی و ششم هجری
- ۵۶۲..... مسافرت قاریان قرآن بین الضفین به استکشاف موجب مقاتلت جانبین
- ۵۶۴..... کوچ دادن معاویه لشکر علی (ع) را به خدیجه از شریعه فرات.
- ۵۶۹..... رسالت بشیر و سعید و شبت به نزد معاویه
- اتفاق لشکر شام و عراق از برای قتال و جدال در شهر ذیحجه در سال
- ۵۷۱..... سی و ششم هجری
- ۵۷۴..... وفات حذیفه الیمان
- ۵۷۵..... وفات سلمان فارسی
- ارسال رسل و رسایل فی مابین علی (ع) و معاویه بن ابی سفیان در سال
- ۵۷۵..... سی و هفتم هجری
- ۵۷۵..... رسالت عدی بن حاتم
- ۵۷۶..... رسالت شبت بن ربیع
- ۵۷۶..... رسالت یزید بن قیس
- ۵۷۸..... رسالت حبیب بن مسلمه و شرحبیل از جانب معاویه به نزد علی (ع)
- ۵۷۹..... خطبه علی (ع) بر رسولان معاویه
- ۵۸۱..... رسالت ابوهریره و ابودرداء به نزد علی (ع)
- ۵۸۳..... جواب علی (ع) رسولان معاویه را
- ۵۸۵..... احتجاج علی (ع) به ذکر مناقب خود بر معاویه
- ۵۹۱..... مکتوب معاویه
- ۵۹۳..... مکتوب علی (ع) در جواب معاویه
- ۵۹۸..... خطابات علی (ع) با معاویه
- ۶۰۳..... خاتمه خطاب علی (ع) با معاویه
- ذکر مقاتلت و محاربت سپاه امیرالمومنین علی (ع) با لشکر معاویه بعد از محرم
- در سال سی و هفت هجری..... ۶۰۶
- لشکرآرائی علی (ع)..... ۶۰۷
- لشکرآرائی معاویه..... ۶۰۹

- مقاتلت سپاه شام و عراق در روز چهارشنبه غره صفر..... ۶۱۰
- مقاتلت سپاه شام و عراق در روز پنجشنبه دوم صفر..... ۶۱۳
- مقاتلت سپاه شام و عراق در روز جمعه سیم صفر..... ۶۱۴
- مقاتلت زیاد بن نصر یا برادر خود که او را نمی شناخت..... ۶۱۵
- داستان پرچم عمروعاص..... ۶۱۵
- ذکر احادیثی که در کفر معویه و عمروعاص وارد شد..... ۶۱۶
- مقاتلت سپاه شام و عراق شنبه چهارم صفر..... ۶۲۰
- مقاتلت سپاه شام و عراق در روز یکشنبه پنجم شهر صفر..... ۶۲۱
- پیوستن شمر بن ابرهه به سپاه علی (ع)..... ۶۲۲
- خطبه معویه در تحریض مردم شام..... ۶۲۳
- خطبه علی (ع)..... ۶۲۴
- مقاتله امیرالمؤمنین علی (ع) با معویه بن ابی سفیان روز دوشنبه ششم صفر در
سال سی و هفتم هجری..... ۶۲۶
- مقاتله سپاه شام و عراق در سه شنبه هفتم صفر..... ۶۳۰
- ساخته کردن امیرالمؤمنین لشکر را از برای جنگ انبوه در شب سه شنبه هفتم
صفر در سال سی و هفتم هجری..... ۶۳۲
- خطبه علی (ع) برای جنگ انبوه..... ۶۳۲
- لشکرآرایی علی (ع) و معویه برای جنگ انبوه..... ۶۳۴
- مقاتله سپاه شام و عراق چهارشنبه هشتم صفر..... ۶۳۷
- مکالمه عبیدالله بن عمر با امام حسن (ع)..... ۶۳۸
- مقاتله سپاه شام و عراق پنجشنبه نهم صفر..... ۶۳۹
- شمایل علی (ع)..... ۶۴۲
- کلمات عبدالله بن بدیل..... ۶۴۳
- خطبه علی (ع) در تحریض لشکر..... ۶۴۳
- مکالمه معاویه با عمروعاص..... ۶۴۶
- تحریض ابوالهیشم بن تیهان لشکر عراق را..... ۶۴۷
- خطبه اشتر نخعی..... ۶۴۷

- ۶۴۸.....خطبه ذوالکلاع
- ۶۴۹.....خطبه یزید بن اسد از اهل شام
- ۶۴۹.....رجز عمرو عاص در اول جنگ
- ۶۵۲.....مقاتله خثعم شام و خثعم عراق
- ۶۵۳.....حملة عبدالله بن بدیل بر شامیان
- ۶۵۵.....نبرد همدانیان
- ۶۵۶.....شهادت کیسان به دست احمرو
- ۶۵۸.....شهادت عبدالله بن بدیل و هزیمت سپاه میمنه عراق
- ۶۶۰.....خطبه اشتر نخعی به هزیمتیان میمنه سپاه عراق
- ۶۶۲.....خطبه علی (ع) به گریختگان میمنه
- ۶۶۶.....حمله بردن قیس بن مکشوح بر سر معاویه و شهادت جماعتی از ابطال بجله
- ۶۶۸.....جنگ غطفان عراق
- ۶۶۹.....جنگ بنی نهد بن زید
- ۶۷۰.....مقاتله ازد شام و ازد عراق
- ۶۷۱.....شهادت مالک بن مرثئشلی
- ۶۷۴.....تاختن مردی از لشکر علی (ع) تا قبه معاویه
- ۶۷۵.....مقاتله ابویوب انصاری و تاختن او تا سرپرده معاویه در سال سی و هفتم هجری
- ۶۷۶.....قتل حریت غلام معاویه به دست علی (ع)
- طلب فرمودن امیرالمؤمنین علی (ع) معاویه را به مبارزت خویش و انکار معاویه
- ۶۷۸.....از کارزار
- ۶۸۲.....مکالمه معاویه در خلافت خود با مقطّع
- ۶۸۴.....مقاتلت بشر بن غشوش طائی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[مقدمه مؤلف]

عبدعاصی و بنده بزهکار محمدتقی لسان‌الملک همی گوید که: چون از کتاب جمل بهره‌داشتیم ابتدا می‌کنیم به کتاب صفین و استمداد می‌نمائیم به فیض و فضل امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن فیض و فضلی که آفرینش در ساحت بی‌منتهای آن آرمیده و خداوند این آفرینش را به دستمایه آن فضل و فیض آفریده، ای خداوند بخشنده آمرزنده من بنده را با شریعت محمد مصطفی زنده می‌دار و با ولایت علی مرتضی بمیران که جز این مبدأ و معاد ندانم و جز این مبتدا و منتها نخوانم.

وقتی این شعر در کتاب اسرار الانوار فی مناقب الائمة الاطهار گفته‌ام:

شهر علمی تو علی در توست	هم در توست هم برادر توست
آفرینش تمام مهتر اوست	هم به یک سال از تو کهنتر اوست
او دهد در سرای مدح و هجی	جاودانی حیات و مرگ فجی
از کف او برد نوا و نوال	جنت و دوزخ از یمین و شمال
آن جهان نار و نور راست قسیم	این جهان خوب و زشت را تقویم
نور و نار از تو تافته و تفته است	مور و مار از تو خفته و رفته است
عقل تو جان جبرئیل بود	خال رخسار تو خلیل بود
بند فتراک توست عزرائیل	دست بذال توست میکائیل
هم ز میکال تو ستاند پاک	رزق خود باد و آب و آتش و خاک
گر نه امکان ز تو مدد جوید	نوزا در بنکه عدم پوید
ای به رخسار و لب جو عدن و عدن	عدن و عدن تو حسین و حسن

اکنون بر سر سخن آئیم.

چون علی علیه السلام چنان که به شرح رفت از کار بصره بهر داخت و عبدالله بن عباس را به حکومت آن بلده باز داشت و آهنگ راه کرد از میان جماعت عمار یاسر بر پای شد و گفت: یا امیرالمومنین این مردمان در عزیمت امیرالمومنین هر یک گمانی دارند و دیگرگون سخن کنند، بعضی چنان دانند که به جانب شام کوچ همی دهیم و آن دیگر گوید به کوفه می رویم، اکنون ما را خبر ده که تا با کدام سوی عزیمت درست کنیم. از آن روز که ما در تحت بیعت امیرالمومنین می شدیم چنان می پنداشتیم که هیچ کس سر از متابعت امیرالمومنین بیرون نخواهد کرد و این پندار ما استوار نیفتاد و گمان ما به خطا رفت و جماعتی خویشان را مورد شناعت ساختند و مصداق این آیت مبارک آمدند: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ**. و نیز خداوند می فرماید: **إِنْسِيكِبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن نَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا** ۲.

آنگاه عمار گفت: یا امیرالمومنین اکنون شهر بصره خالصه گشت و کوفه بیرون حکومت تو نیست و آنان که در جیش تو متصدی جلادت شدند و دستخوش شهادت گشتند سلطنت جاودانی به دست کردند، اکنون به ما رسیده که معویه بر طریق بغی و فساد همی رود و کار مقاتلت را اعداد همی کند از آن پیش که بر ما شام کند بر روی چاشت ببايد خورد.

چون سخن بدین جا آورد اشتر نخعی بر پای خواست و گفت: از آن پیش که امیرالمومنین بسیج راه کند سخن های گفتنی را نشاید نگفتن و اندیشه های صواب را نباید نهفتن، من چنان دانم که با این لشکر ساخته به جانب شام ناخن کنیم و لشکر معویه را در هم شکنیم و آن مملکت را از آرایش متقلیان صافی سازیم تا امیرالمومنین چه فرماید.

علی علیه السلام فرمود: این وقت که به کوفه خواهیم رفت و کار بر مقتضای وقت خواهیم کرد.